

**College van Gedeputeerde Staten
statenvoorstel**

Datum : 3 juni 2008
 Afdeling : SDC
 Registratienummer: 2008INT223945

Nummer PS : **PS2008BEM22**
 Commissie :
 Portefeuillehouder : CvdK en
 mw. Dekker

Titel : Vaststelling Bestuursakkoord

Inhoudsopgave

Ontwerpbesluit	pag. 7
Toelichting	pag. 2
Bijlage(n): Wordt nagezonden.	Concept bestuursakkoord

Aan Provinciale Staten,

Inleiding

Het kabinet Balkenende IV heeft in het coalitieakkoord van februari 2007, naast zaken als vermindering administratieve lasten en bestuurlijke drukte, ingezet op decentralisatie van taken en omzetting van specifieke uitkeringen in algemene door een overheveling van budgetten naar provinciefonds/gemeentefonds.

Het kabinet wil zaken uitwerken in twee bestuursakkoorden: één met de VNG en één met het IPO. Het kabinet heeft in het coalitieakkoord echter ook besloten tot afoming van de provinciale vermogens met € 800 miljoen (voor de periode 2008-2011) als een bestuursakkoord met financiële afspraken niet tot stand komt.

Ondertussen is er al een bestuursakkoord met de gemeenten in 2007 gesloten, maar met de provincies nog niet. Voor beide partijen moest nog veel uitgewerkt worden om overeenstemming te bereiken. Omdat de provincies voor 2008 wel geld moesten inleveren, is er een *Financieel akkoord 2008* gesloten waarin een bedrag van 200 miljoen ter verlichting van de rijksbegroting wordt ingeleverd.

Voor het jaar 2008 is de overdracht van provinciale middelen inmiddels geëffectueerd. De bijdrage van de provincie Utrecht voor 2008 bedraagt 23 mln.; dit bedrag is door het Rijk bepaald aan de hand van de concrete relatieve vermogenspositie van onze provincie.

In dat *Financieel akkoord* is ook afgesproken een gemengde *Commissie Lodders* in te stellen om met name decentralisatievoorstellen uit te werken voor de periode 2009-2011 en te kijken naar mogelijke financiële afspraken ter waarde van 600 miljoen. De Randstadprovincies doen mee aan de discussie over decentralisatie, maar vullen hun financiële aandeel (€ 210 miljoen) in met projecten uit het programma Randstad Urgent. De commissie heeft 17 maart jl. haar advies aangeboden.

Essentie van het rapport Ladders (zie kader) is dat de provincie zich concentreert op haar kerntaken, die met name in het domein van de regionale fysieke leefomgeving en cultuur liggen.

Provincies (IPO) en Rijk hebben over concrete decentralisatievoorstellen van Ladders in mei onderhandeld, hetgeen geleid heeft tot overeenstemming en een concept-bestuursakkoord. Parallel hieraan werkt de *Commissie D'Hondt* aan advisering over de verdere uitwerking van het bestuursakkoord met de VNG. Dit advies wordt medio juni verwacht en gaat ook over decentralisatie.

Advies Commissie Ladders

De commissie Ladders erkent de autonome beleidsvrijheid van provincies. In het rapport worden de provincies wel geadviseerd zich te concentreren op hoofdtaken in het ruimtelijk-economisch domein en cultureel erfgoed/archeologie. Daarnaast wil de commissie het stelsel van jeugdzorg nu niet ter discussie stellen en wil de evaluatie daarvan (aan het eind van deze kabinetsperiode) afwachten. Het overige sociale domein ziet de commissie niet als kerntaak van provincies maar van gemeenten. De commissie doet op verschillende beleidsterreinen concrete voorstellen om taken die nu nog door de rijksoverheid worden uitgevoerd over te hevelen naar provincies. Deze betreffen:

- VROM / WWI: ruimte, milieu en wonen;
- EZ: economische ontwikkeling / regelingen;
- LNV: flora en fauna regelingen, landelijk gebied (ILG);
- OCW: cultuur, archeologie en monumentenzorg;
- V&W: mobiliteit;
- BZK: Wgr-plus, externe veiligheid, interbestuurlijk toezicht.

De commissie pleit voor:

- provincies moeten integraal verantwoordelijk worden voor het omgevingsbeleid: ruimtelijke ordening, mobiliteit, regionale economie, inrichting landelijk gebied, waterbeheer, milieu en bijbehorende cultuurtaken;
- de uitvoeringsgerichtheid moet worden vergroot: het profiel van de provincie moet worden uitgebreid met de rol van opdrachtnemer van het Rijk en opdrachtgever van gemeenten, waterschappen en private partijen: visie, planvoorbereiding, planuitvoering, toezicht;
- uitvoering van projecten laat de provincie in de meeste gevallen over aan (samenwerkende) gemeenten, publiek-private samenwerkingsverbanden of private partijen;
- concrete uitwerking en uitvoering van de aanbevelingen van de commissie Oosting t.a.v. interbestuurlijk toezicht;
- de bijdrage van € 210 miljoen van de vier Randstadprovincies in te vullen met projecten uit het programma Randstad Urgent voor de jaren 2009-2011.

Verloop van de discussie

De discussie tussen provincies (IPO) en het Rijk over decentralisatie liep al vanaf vorig jaar. Duidelijk is dat het Rijk niet graag substantiële taken loslaat. Het advies van de Ladders heeft het komen tot overeenstemming over decentralisatie versneld.

De discussie over de inzet van de Randstadprovincies van hun bijdrage aan Randstadprojecten verliep moeizaam. De Randstadprovincies hadden immers aan verlening van hun aandeel van totaal 210 mln. de voorwaarde verbonden dat deze bedragen ten goede moeten komen aan projecten uit het programma Randstad Urgent. De provincies wilden dat hun bijdrage daadwerkelijk tot versnelling of verbetering van Randstadprojecten zou leiden.

Het Rijk wilde alleen gaan voor substitutie van rijksdekking van een Randstadproject door dekking vanuit een provincie. Iets dat natuurlijk geen enkele winst voor de regio oplevert. Het Rijk heeft de afgelopen tijd alleen verschillende voorstellen gedaan waarin reeds met rijksmiddelen gedekte Randstadprojecten werden “gekoppeld” aan een provinciale bijdrage. Dit is echter slechts een symbolische koppeling, aangezien met de provinciale bijdrage in dat geval geen versnelling of kwaliteitsverbetering voor de regio wordt bereikt, maar slechts een rijksrekening wordt overgenomen. Het lijkt daarbij dat je investeert in eigen provinciale projecten, maar dat is slechts “virtueel”. Het project is namelijk al gedekt door rijksfinanciën (want dat is de voorwaarde) en het provinciale geld is al als “schuld” ingeboekt op de begroting. Dus het provinciale geld komt gewoon ten goede aan de rijksbegroting.

De provincie Utrecht heeft steeds vastgehouden aan het project Groot-Mijdrecht-Noord, dat een (kandidaat) Randstad Urgent-project is waarvan de rijksfinanciering nog niet is verzekerd. Honorering van dit voorstel zou impliceren dat daarmee daadwerkelijk een verbetering in de positie van dit project - dat vroeger of later zeker op rijksfinanciering kan rekenen - zou zijn ontstaan.

Na maanden overleg en discussie met vooral het ministerie van V&W, bleek omstreeks 26 mei jl. dat het Rijk dit project niet accepteert, omdat het onvoldoende “hard” wordt geacht en, volgens het Rijk, omringd is met teveel politieke, financiële en budgettaire onzekerheden. Het Rijk heeft toen weer projecten genoemd (zoals verbreding van de A2 en het Utrechts Stationsgebied) die al financieel gedekt zijn door het Rijk. Duidelijk werd opnieuw dat we alleen “mogen” investeren in projecten die al financieel gedekt zijn door het Rijk. Alleen zo kan de provinciale bijdrage direct in mindering worden gebracht op de al afgesproken rijksbijdrage.

De provincie heeft dit afgewezen en in plaats daarvan het project Nieuwe Hollandse Waterlinie (NHW) voorgedragen, waarvoor een rijksbijdrage (Nota Ruimte) is gevraagd. Daarover is op 27 en 28 mei jl. intensief overlegd op hoog ambtelijk niveau met de ministeries van VROM, LNV, V&W en BZK.

Het Rijk (in de persoon van staatssecretaris Bijleveld) heeft vervolgens op 28 mei j.l. in een overleg met de Commissaris, gedeputeerde Ekkers en de provinciesecretaris met dit project NHW ingestemd. Hoewel het nu (nog) niet voorkomt in het programma Randstad Urgent heeft dit project wel de allure van dit programma en tot opname kan dit najaar worden besloten. De concrete afspraak die in het bestuursakkoord staat, is dat de provincie voor een bedrag van 3 x € 23 miljoen (totaal 69 miljoen) in de periode 2009-2011 de rijksdekking van dit project overneemt, onder voorwaarde dat het Rijk inhoudelijk besluit dat het voor bekostiging in aanmerking komt en dat het Rijk bij voorrang de besluitvorming hierover zal afronden. Indien dit onverhoopt niet lukt of het bedrag van 69 miljoen na deze bekostiging nog ruimte bevat, wordt in overleg een ander project gezocht.

Het Bestuursakkoord

Zoals eerder gezegd, hebben alle onderhandelingen nu geleid tot voorliggend concept-bestuursakkoord. De essentie van het advies van Lodders (de provincie concentreert zich op haar kerntaken, die met name in het domein van de regionale fysieke leefomgeving en cultuur liggen) is in het bestuursakkoord overgenomen. Dit akkoord is opgebouwd uit:

1. een visie op de provincie;
2. het werken aan vertrouwen en verantwoordelijkheidsverdeling tussen overheden (bestuurlijke verhoudingen en financiële verhoudingen);
3. decentralisatievoorstellen en investeringen;
4. financiële afspraken als onderdeel van het vorige.

Ad 1: Het college is positief over de visie op de provincie. De visie doet recht aan de positie van de provincie, maar de nadruk op de fysieke taken mag natuurlijk niet de toon zetten voor de evaluatie van de organisatie van de taken m.b.t. de Jeugdzorg. Als provincies zich scherper gaan concentreren op hun hoofdtaken wil dat niet zeggen dat ze zich beperken tot hun wettelijke taken. De provincies houden een open huishouding en autonome beleidsvrijheid. De provincies kunnen ook buiten hun wettelijke taken toegevoegde waarde hebben ten opzicht van andere partijen.

Ad 2: Het college kan zich ook vinden in de zaken zoals beschreven onder 2.1 Bestuurlijke verhoudingen en zal zich daarvoor inspannen. Wat betreft het partnerschap tussen provincies en gemeenten willen wij wijzen op onze Samenwerkingsagenda. Bij interbestuurlijk toezicht stemmen wij in met het nabijheidsbeginsel, d.w.z. dat al het interbestuurlijk toezicht op de gemeenten bij de provincies komt te berusten, met uitzondering van die domeinen waar provincies geen taken of expertise hebben. Wat betreft de Financiële verhoudingen in paragraaf 2.2 willen we wijzen op het belang van goede afspraken over de financiële consequenties van decentralisatie. Een strikte toepassing van art. 2 van de Financiële verhoudingswet is noodzakelijk. Ook het behoud van het eigen belastinggebied is voor provincies noodzakelijk. Wat betreft de Kwaliteit van de dienstverlening in paragraaf 2.3 gaan wij akkoord met de voorgestelde afspraken, zoals een benchmark en klantenhandvest.

Ad 3: De decentralisatie in het bestuursakkoord betreft voornamelijk procesafspraken en een tijdsplan. De voorstellen zijn hierdoor op onderdelen nog wat vaag in wat zij concreet om het lijf hebben. Het college kan met de meeste voorstellen van de betrokken departementen instemmen, maar zet nog hierbij de volgende kanttekeningen. Wat betreft het Faunafonds, er zijn grote verschillen tussen provincies bij uitvoering van de taken van het Faunafonds. Vanuit verschillende provincies wordt bepleit hier géén decentralisatie toe te passen, vanwege allerlei uiteenlopende “emoties” in de verschillende provincies die uiteindelijk toch weer tot Kamervragen e.d. zullen leiden. De evaluatie van de Wgr-plus in 2010 is niet meer beperkt tot de provincies buiten de Randstad, zoals door Lodders voorgesteld. Dit is een positieve ontwikkeling. In het kader van de evaluatie Wgr-plus wordt ook besloten over de BDU en over de verantwoordelijkheid m.b.t. OV. Er ligt nog een zwaar discussiepunt met EZ over bedrijventerreinen. Het is onaanvaardbaar dat EZ nog steeds niet meewerkt.

Ad 4: Financiële afspraken, in het bijzonder voor Utrecht en het project Nieuwe Hollandse Waterlinie. Door het Rijk is een factureringsbijlage opgenomen in het Bestuursakkoord, waarin de provincie Utrecht jaarlijks € 23 mln. voor 1 juli dient over te maken (totaal € 69 mln.). Deze bijdrage zal door het Rijk worden gebruikt om de boekhouding sluitend te krijgen.

Het Rijk heeft de toezegging gedaan om zich in te spannen om dit bedrag van € 69 mln. te reserveren in de Nota Ruimte middelen (2008-2014) voor het project Nieuwe Hollandse Waterlinie. In de tekst zoals deze nu voorligt, wordt aangegeven dat het Rijk in overleg treedt met de provincie Utrecht indien dit onverhoopt niet lukt of als het bedrag van 69 miljoen niet geheel hierin past. Er dienen dan andere projecten te worden gevonden. Het eventueel opschorten van het betalen van de jaarlijkse bijdrage aan het Rijk indien de Rijk niet met aanvullende projecten komt, is een mogelijkheid, al dient het Rijk dan door de provincie eerst in gebreke te worden gesteld.

Hieraan gekoppeld moet rekening worden gehouden met het feit dat de regionale partners een cofinancieringsbijdrage dienen te leveren voor de projecten. Dit betekent dat de provincie zelf nog additionele dekking zou moeten vinden voor het deel van de regionale bijdrage waar de provincie voor “aan de lat” staat. Dit kan deels worden gevonden in de zogenoemde intentiegelden zoals deze in het AVP zijn opgenomen.

Over het project NHW kan nog het volgende worden gezegd. Het project is door het kabinet toegelaten tot de Verkenningsfase van het Nota Ruimte budget (juli 2007). Het kabinet brengt hiermee tot uitdrukking de NHW een belangrijk project te vinden voor het bereiken van een aantal doelstellingen, ondermeer in het kader van Mooi Nederland.

De rijksprocedure voorziet in vier fases: verkenning – uitwerking – besluitvorming – uitvoering.

Voor de verkenningsfase worden specifiek een drietal deelgebieden nader uitgewerkt, te weten:

1. deelgebied Rijnauwen-Vechten
2. deelgebied Linieland
3. deelgebied Lingekwartier/Diefdijk.

Deelgebied 1 en 2 zijn geheel gelegen binnen de provincie Utrecht. Van deelgebied 3 is een klein deel van de Diefdijk binnen onze provincie gelegen.

Voor deze verkenningsfase is in opdracht van VROM de zogenaamde kengetallen kosten-batenanalyse (KKBA) opgesteld per deelgebied. De drie deelgebieden laten een positief oordeel zien. Dit wil zeggen dat de maatschappelijke baten de geraamde kosten overstijgen.

In het kader van het bestuursakkoord met het Rijk levert provincie Utrecht dus een bijdrage van € 69 miljoen voor het project NHW. Hier tegenover zal maximaal een cofinanciering (door provincie en andere derden) van eveneens € 69 miljoen moeten staan, indien de cofinanciering op een 50% / 50% verdeling wordt gesteld (Nota Ruimte strategie).

Concluderend

Per saldo kan worden geconcludeerd dat de provincie Utrecht in dezelfde positie verkeert als alle provincies waar het de verhouding met het Rijk betreft en de decentralisatie. Utrecht heeft alleen wel daadwerkelijk versnelling kunnen bereiken m.b.t. de koppeling van haar bijdrage aan het project NHW. Het totale door Utrecht in te leveren bedrag van 69 miljoen lijkt relatief veel, maar de koppeling aan een eigen project dat hiermee naar voren wordt gehaald, rechtvaardigt deze inzet.

Het college hecht aan het belang van aandacht voor implementatie en bewaking van de uitvoering van het bestuursakkoord. Het college stelt daarom voor PS één keer per jaar te informeren over de voortgang. De provinciesecretarissen hebben aangeboden een rol te spelen in de periodieke beoordeling van de voortgang en de afspraken van het bestuursakkoord.

Procedure

Het concept Bestuursakkoord (zie bijlage)¹ is vrijdag 30 mei jl. in de ministerraad besproken. Men is daar akkoord gegaan met de voorgestelde wijzigingen in de tekst door Noord-Holland en Utrecht.

Maandag 2 juni 2008 zijn de fractievoorzitters door de commissaris en mw. Dekker over het akkoord geïnformeerd.

Maandagavond 2 juni is ook een ingelaste IPO Bestuur vergadering geweest. Daar is over het algemeen met instemming kennis genomen van het akkoord. Er zijn nog wel een aantal wijzigingen van redactionele aard gedaan die worden besproken met BZK.

Nu wordt het concept Bestuursakkoord door GS ter instemming voorgelegd aan PS. De voorzitter van het IPO wordt dan gemachtigd namens GS te ondertekenen.

Voorgesteld wordt

- in te stemmen met het Bestuursakkoord;
- in te stemmen met dat PS één keer per jaar wordt geïnformeerd over de voortgang van het bestuursakkoord;
- de bijdrage van de provincie ad. € 23 mln. per jaar (€ 69 mln. totaal) te dekken uit het eigen vermogen (provinciaal structuurfonds) en te betrekken bij de programmabegroting 2009 en het meerjarenperspectief daarin.

Gedeputeerde Staten,

voorzitter, R.C. Robbertsen

secretaris, Drs. H.H. Sietsma

¹ De tekst ondergaat, naast een gewijzigde tekst voor het EZ deel, en de wijzigingen in de tekst voor Noord-Holland en Utrecht, nog een aantal redactionele wijzigingen. Deze geheel aangepaste versie wordt waarschijnlijk in de loop van deze week beschikbaar, daarom is gekozen voor een nazending.

Besluit van 23 juni 2008 tot instemming met het Bestuursakkoord;

Provinciale Staten van Utrecht;

Op het voorstel van Gedeputeerde Staten van 3 juni 2008, afdeling SDC, nummer 2008INT223945;

Gelezen het Bestuursakkoord;

Besluiten:

- in te stemmen met het Bestuursakkoord;
- in te stemmen met dat PS één keer per jaar wordt geïnformeerd over de voortgang van het bestuursakkoord;
- de bijdrage van de provincie ad. € 23 mln. per jaar (€ 69 mln. totaal) te dekken uit het eigen vermogen (provinciaal structuurfonds) en te betrekken bij de programmabegroting 2009 en het meerjarenperspectief daarin.

voorzitter,

griffier,